

Parlamentul
Republicii Moldova

AO nr.157

19 mai 2021 l

Deputat în Parlamentul Republicii Moldova

Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, Direcția politici de prevenire a poluării și evaluării de mediu

Prin prezenta, se solicită efectuarea evaluării prealabile asupra **Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sectorului de Irigare 2030**, pentru a se decide, dacă urmează să fie supusă procedurii de evaluare strategică de mediu, în conformitate cu Legea nr. 11 din 2 martie 2017 privind evaluarea strategică de mediu.

În acest context, se anexează Informația privind determinarea necesității efectuării evaluării strategice de mediu, care va constitui temei pentru emiterea avizului prealabil în acest sens.

ANEXĂ: Informația pentru efectuarea evaluării prealabile (perfectată de inițiator)

Alexandr Oleinic,
deputat în Parlament,
președintele Comisiei Speciale pentru elaborarea SNDSI2030

Parlamentul
Republicii Moldova

Informația pentru efectuarea evaluării prealabile

(perfectată de inițiator, conform Anexei 3 la Ghidul cu privire la efectuarea procedurilor privind evaluarea strategică de mediu, aprobat prin Ordinul ministrului agriculturii, dezvoltării regionale și mediului nr. 219 din 01.10.2018)

1) Informații despre inițiator

a) denumirea și adresa institutiei

Parlamentul Republicii Moldova,
Comisia specială pentru elaborarea Strategiei naționale de dezvoltare a sectorului de irigare 2030, instituită prin Hotărârea Parlamentului nr. HP122/2020 din 09.07.2020

Republica Moldova, MD-2073, m. Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt, 105
Tel.: 022820390

b) reprezentantul autorizat de inițiator

Aureliu Overcenco, membrul grupului de experți
Email: overcenco@gmail.com
Tel.: 022728426, 069240675

2) Informații privind planul sau programul

a) denumirea documentului

Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Irigare 2030

b) fundamentarea necesității de elaborare a documentului

În conformitate cu Planul de acțiuni, aprobat de Ministerul Agriculturii, Dezvoltării Regionale și Mediului, și ca urmare a crizei profunde din sectorul agricol al Republicii Moldova, generate de condițiile de secetă cauzate de schimbările climatice semnificative, precum și luând în considerație termenul limită pentru implementarea *Programului de gestionare a apei și de dezvoltare a hidroameliorației din Republica Moldova pentru perioada 2011-2020*, a fost propusă pregătirea unui nou document de politică, care să stabilească viziunea Republicii Moldova asupra dezvoltării sectorului de irigare, sustenabilității infrastructurii de irigare, fortificării capacităților de adaptare la schimbări de mediu și asigurării securității alimentare a țării în perioada 2021-2030.

Schimbările climatice, secetele severe devin tot mai frecvente pe teritoriul Moldovei, afectând grav productivitatea și competitivitatea sectorului agricol.

Ca consecință a schimbărilor climatice, secetele devin tot mai frecvente și severe pe întreg teritoriul Republicii Moldova, afectând tot mai des culturile agricole, micșorând productivitatea sau distrugând în totalitate roada, diminuând considerabil competitivitatea producătorilor agricoli.

Drept exemplu, poate servi și anul 2020, când țara a trecut printr-o secetă severă, care într-un final, a afectat în lanț, practic, toate domeniile economiei naționale, și în special sectorul agroalimentar. Evoluțiile climaterice din anul curent au scos în vileag problema irigației terenurilor agricole – măsură prioritară pentru adaptarea sectorului la condițiile schimbărilor climatice globale de mediu.

În prezent, sectorul de irigare existent, nu face față cerințelor agricultorilor.

Conform unor studii, pentru obținerea recoltelor relativ stabile, în condițiile Republicii Moldova, sunt necesare precipitații anuale în mărime de 750-800 mm, față de 300-400 mm reale. În cazul insuficienței acestora, devin absolut necesare sistemele de irigare, care vor asigura cu cantitatea necesară de apă marea majoritate a sectorului. Potrivit analizelor făcute, pentru asigurarea securității alimentare a țării, este necesară obținerea unor recolte stabile pe o suprafață de 300 mii hectare de terenuri irigabile, dar conform datelor disponibile, în 2020 s-au irigat doar aproximativ 7 mii ha prin intermediul Sistemelor Centralizate de Irigare (SCI) din totalul de aproximativ 200 mii ha din aria de deservire a SCI/amenajate pentru irigare istoric în perioada sovetică în partea dreaptă a Nistrului...

Surse de apă calitativă și terenuri pentru irigare disponibile, dar nevalorificate, în plin potențial la moment.

Sursele principale de apă pentru irigare: Nistrul, Prutul, râulețele mai mici, bazinele de acumulare (lacurile, iazurile) per total dispun de cantități suficiente pentru a asigura necesarul de apă pentru irigare a sectorului agricol, pentru întreaga suprafață, de terenuri estimate irigabile de 300 mii hectare. Dar în practică, această cantitate, nu este disponibilă proporțional în perioada critică pentru irigare, a culturilor strategice.

Din aceste considerente, este foarte important, de a lua în calcul disponibilitatea și utilizarea eficientă a resurselor de apă existente, cât și posibilitatea de a dezvolta capacități de reținere și acumulare a apei, în rezervoare noi alternative din interiorul țării, în sezonul când sunt ploi din abundență, în acest fel rezolvând/diminuând parțial și problema pericolului de inundații, fiind propuse spre implementare măsuri și acțiuni, care vor asigura/crește competitivitatea sectorului.

Irigarea oferă perspective și oportunități de dezvoltare a sectorului agricol într-unul modern, durabil și competitiv, asigurând securitatea alimentară a țării și majorarea exporturilor de produse agricole.

Pentru a asigura un viitor durabil agriculturii moldovenești, cu cantități suficiente de apă și a acoperi necesitățile de consum, trebuie să oferim pachete de politici adecvate, pentru

susținerea măsurilor de utilizare eficientă și rațională a resurselor de apă în agricultură. Este un pas absolut necesar, care va ajuta să dezvoltăm o agricultură eficientă și competitivă din punctul de vedere al utilizării resurselor și să construim un viitor durabil.

Luind în considerare cele expuse mai sus și ca Programul de dezvoltare a gospodăririi apelor și a hidroameliorației în Republica Moldova pentru anii 2011-2020 a expirat, toate acestea în ansamblu cu evoluțiile climaterice din ultima perioadă, ne indică direct, că Republica Moldova are nevoie de o Strategie a Sectorului de Irigare, bazată pe principiul asigurării durabile cu resurse de apă necesare sectorului, digitalizării sistemului de management, care ar include cele mai performante soluții existente în acest moment, inclusiv de gestionare eficientă a resurselor de apă la diferite nivele, promovând implementarea celor mai eficiente tehnologii de irigare, cunoscute și disponibile în prezent.

În baza analizei situației curente și intervențiilor necesare, au fost propuse obiectivele principale și trasate direcțiile prioritare în dezvoltarea sectorului pentru următorii 10 ani, printre care:

1. Pregătirea cadrelor în domeniul sectorului de irigare și fortificarea potențialului științific și de cercetare în domeniu
2. Eficientizarea/fortificarea și optimizarea cadrului instituțional existent în sectorul de irigare
3. Facilitarea accesului la apă pentru irigare prin îmbunătățirea/amendarea cadrului normativ; Perfecționarea sistemului de subvenționare în vederea încurajării utilizatorilor de apă pentru a dezvolta infrastructura internă de acumulare și utilizare a apelor; Optimizarea taxelor la apa pentru irigare și evaluarea costurilor post modernizare; Stimularea asocierii utilizatorilor de apă pentru irigație, inclusiv facilitarea transmiterii SCI în folosința AUAI
4. Majorarea suprafețelor de teren irigat pînă la 300 mii ha, atît din contul SCI reabilite, cît și al celor construite noi și irigare la scară mică – pînă la finele anului 2030
5. Dezvoltarea capacităților și folosirea infrastructurii apeductelor existente și pentru scopuri de irigare
6. Asigurarea alimentării cu apă pentru irigare a râurilor mici și lacurilor de acumulare din Nistru, Prut și Dunăre (I. Cahul)
7. Asigurarea condițiilor de utilizare a apelor reziduale pentru irigare
8. Asigurarea condițiilor de reținere/captare a apelor atmosferice pentru irigare; Reabilitarea și construcția bazinelor de acumulare
9. Formarea rezervelor de apă în sol prin promovare a udărilor de aprovizionare pentru formarea proviziei/rezervelor de apă în sol; Implementarea tehnologiilor de conservare a apei în sol (inclusiv, prin împădurire și aplicarea tehnologiilor conservative); Îmbunătățiri funciare
10. Sporirea randamentului producerii pe terenurile irigate implementînd tehnologiile avansate și durabile obținînd sporul de roada conform celor mai bune practici cunoscute
11. Asigurarea protecției împotriva inundației a 90 localități și 61,7 mii ha de teren agricol – pînă la finele anului 2030
12. Monitorizarea și gestionarea rațională a resurselor de apă și sol în irigare.

c) principalele aspecte de protecție a mediului, incluse în proiectul Strategiei

Managementul eficient și durabil al resurselor de apă și sol necesită implicarea tuturor părților interesate – publice și private – la toate nivelurile și la momentul potrivit. Deciziile și acțiunile în domeniul managementului resurselor de apă și funciare/de sol trebuie luate de toți cei care pot fi potențial afectați, la nivelul corespunzător cel mai adecvat. *Beneficiarii finali ale acțiunilor planificate* sunt producători agricoli, asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigare, operatori ai infrastructurii asociate sectorului de irigare, autoritățile publice locale/regionale/naționale, factori de planificare și decizie, programe și proiecte de asistență ș.a. părți interesate.

Autoritățile și instituțiile publice responsabile sau care vor contribui la implementarea Strategiei, precum și alte părți implicate sunt:

- **Agencia „Apele Moldovei”** – promovează și implementează politicile în domeniul gospodăririi apelor și hidroameliorației
- **Agencia de Mediu** – responsabilă pentru autorizarea de mediu pentru folosința specială a apei în scopuri de irigare, inclusiv eliberează, suspendă, retrage sau prelungește valabilitatea autorizației
- **Agencia pentru Intervenții și Plăți în Agricultură** – oferă suport financiar pentru stimularea investițiilor pentru procurarea echipamentului de irigare, stimularea producătorilor agricoli pentru compensarea cheltuielilor la irigare, stimularea creditării producătorilor agricoli de către băncile comerciale și instituțiile financiare nebankare (tehnică și utilaj agricol, echipament ce formează sisteme de irigare) și pentru îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii rurale (construcția și reabilitarea bazinelor de acumulare a apei pentru irigare, precum și construcțiile hidrotehnice aferente acestora (diguri, sisteme de scurgere etc.)
- **Agencia pentru Dezvoltarea și Modernizarea Agriculturii** – contribuie la stabilirea unor condiții accesibile și avantajoase de procurare a utilajului la irigare cu achitarea costului acestuia în rate, în scopul renovării și dotării producătorilor agricoli cu utilaj nou
- **Unitatea consolidată pentru implementarea Programelor Fondului Internațional pentru Dezvoltare Agricolă (IFAD)** – implementează măsuri prin alocarea granturilor competitive și acordarea asistenței tehnice pentru consolidarea capacităților și conștientizare, în special a producătorilor agricoli, în vederea combaterii degradării terenurilor, precum și finanțează măsurile de adaptare a sistemelor de producție agricolă la schimbările climatice, inclusiv dezvoltarea infrastructurii de irigare
- **Fondul de Dezvoltare Durabilă Moldova** – gestionează în numele Guvernului Fondul de refinanțare a împrumuturilor format în cadrul activității Acces la Finanțare în Agricultură în urma implementării Programului „Compact” și asigură monitorizarea și raportarea impactului acestor investiții în perioada post-„Compact” și facilitează accesul la finanțare și extindere a suprafețelor irigate
- **Proiectul „Livada Moldovei”** – acordă credite investiționale pentru procurarea și instalarea sistemelor de irigare la scară mică și construcția bazinelor acvatice pentru irigarea plantațiilor horticole
- **Universitatea Agrară de Stat din Moldova** – asigură formarea, instruirea și reciclarea specialiștilor din agricultură și mediatizarea informației ce ține de

activitățile de îmbunătățiri funciare, protecție, conservare și sporire a fertilității solurilor

- **Universitatea de Stat din Moldova** – asigură formarea și instruirea specialiștilor în pedologie
- **Instituția Publică „Institutul de Pedologie, Agrochimie și Protecție a Solului «Nicolae Dimo»”** – realizează activități de cercetare, inovare și transfer tehnologic la profilul de cercetare ce ține protecția și sporirea fertilității solurilor.

Printre aspectele principale de mediu abordate în cadrul Strategiei sunt, dar nu se limitează la:

- Starea fondului funciar și potențial irigațional al țării, preabilitatea solurilor la irigare
- Impact potențial asupra solurilor irigate, riscuri asociate activităților de irigare
- Măsuri de îmbunătățiri funciare, protecția, conservarea și sporirea fertilității solurilor
- Resursele de apă disponibile, rezervele pentru scopuri de irigare
- Folosirea rațională a apei în irigare, acumularea apelor pluviale
- Aprovizionarea cu apă a rîurilor interne din resursele apelor de tranzit
- Aspectele privind calitatea apei pentru scopuri de irigare
- Protecția antiiviitură/contrainundațiilor
- Monitoring și management eficient și durabil al resurselor de sol și apă, cadrul regulatoriu și instituțional ș.a.

d) principalele direcții și termenul de implementare

Prevederile stipulate în Strategie vor fi aplicate întru dezvoltarea sectorului de irigare pe teritoriul Republicii Moldova în următoarea perioadă de 10 ani (2021-2030).

De menționat, că perioada de acțiune a precedentului document de politică în sector (Programului de dezvoltare a gospodăririi apelor și hidroameliorației în Republica Moldova pentru anii 2011-2020, aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 751/2011) a expirat în decembrie 2020.

e) existența unui cadru pentru proiectele și activitățile enumerate în anexele nr. 1 și 2 la Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, și pentru care este necesară autorizația

Strategia Națională de Dezvoltare a Sectorului de Irigare 2030 este un document de politică publică, care definește și planifică politica publică a Guvernului Republicii Moldova pe termen lung (10 ani) în domeniul dezvoltării sectorului de irigare. Strategia prezentată în acest document, corespunde celor mai bune practici internaționale cunoscute, de dezvoltare a sectorului și se încadrează în cadrul normativ și regulatoriu local și internațional, corespunzând obiectivelor *Strategiei Naționale de Dezvoltare “Moldova 2030”, Programului de Activitate a Guvernului*, dar și angajamentelor internaționale asumate de Guvern cum ar fi:

Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană, semnat în 2014 la 27 iunie, prin care țara s-a angajat, să-și alinieze politicile ce țin de dezvoltarea durabilă a țării și adaptarea la schimbarea climei la politicile UE. Ca rezultat al aprofundării cadrului de cooperare, Moldova a elaborat **Strategia Națională de Dezvoltare "Moldova 2030"**, care include priorități clare pentru dezvoltarea durabilă (Agenda Dezvoltare Durabilă 2030), combaterea schimbărilor climatice prin elaborarea de politici eficiente, creând oportunități de locuri de muncă noi și creștere durabilă în același timp.

Strategia de alimentare cu apă și sanitație 2014-2030, aprobată prin HG nr. 199 din 20.03.2014 și modificată prin HG nr. 442 din 01.07.2020, are ca scop dezvoltarea sectorului alimentare cu apă și sanitație, crearea cadrului necesar pentru asigurarea graduală pînă în anul 2030 a accesului la apă sigură și sanitație adecvată pentru toate localitățile și populația Republicii Moldova, contribuind astfel la îmbunătățirea sănătății, demnității și calității vieții și la dezvoltarea economică a țării.

Strategia de mediu pentru anii 2014-2023 și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia, aprobate prin HG nr. 301/2014 din 24.04.2014 obiectivul general al cărora rezidă în crearea unui sistem eficient de management de mediu, care să contribuie la creșterea calității factorilor de mediu și să asigure populației dreptul la un mediu natural curat, sănătos și durabil.

Program de dezvoltare a horticulturii 2021-2025, aprobat prin HG nr. 840/2020 din 18.11.2020 va contribui la orientarea investițiilor pentru fortificarea lanțului valoric a culturilor cu valoare înaltă nemijlocit utilizând irigarea ca un instrument eficient de asigurarea a productivității și competitivității sectorului.

Program de îmbunătățiri funciare 2021-2025, aprobat prin HG nr. 864/2020 din 09.12.2020 și care are ca obiectiv de a realiza măsuri de prevenire, stopare a degradării solurilor și de sporire a fertilității acestora și anume: prevede lucrări de îmbunătățiri funciare, protecție, conservare și sporire a fertilității solurilor, realizate pentru:

- 1) a proteja solul împotriva acțiunii mecanice a apei și a vântului (categorie care cuprinde complexul de lucrări de prevenire și combatere (control) a eroziunii solului);
- 2) a reface (a completa) deficitul de umiditate (categorie care cuprinde irigarea terenurilor);
- 3) a preveni sau a elimina excesul de apă din sol, de la suprafața acestuia (categorie în care se încadrează desecarea și drenajul);
- 4) a restabili solurile (categorie în care se încadrează lucrările de construcție și exploatare a obiectelor hidrotehnice, lucrările de decopertare selectivă și de copertare a terenurilor deteriorate sau degradate, lucrările de ameliorare a solurilor alcalice și saline).

Regulamentul cu privire la folosința apelor subterane pentru irigarea prin picurare a terenurilor agricole ocupate cu culturi horticoale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 635 din 19.08.2020, care stabilește procedura de acordare a dreptului de folosință a apelor subterane, reglementările tehnice ale pretabilității solurilor și ale calității apelor subterane utilizate în scopuri de irigare.

Regulamentul privind cerințele de colectare, epurare și deversare a apelor uzate în sistemul de canalizare și/sau în corpuri de apă pentru localitățile urbane și rurale, aprobat prin Hotărîrea Guvernului nr. 950 din 25 noiembrie 2013, stabilește condițiile de calitate pentru apele deversate, care sunt resurse potențiale considerabile pentru folosire la irigare.

Strategia de Adaptare la Schimbarea Climei (SASC) a Republicii Moldova, obiectivele căreia, sunt de asemenea orientate către creșterea capacității țării de a se adapta și de a răspunde eficient la schimbările climatice din prezent, dar și la potențialele riscuri climatice viitoare și de a diminua esențial impactul negativ al acestora asupra sectoarelor vulnerabile cum este și sectorul agricol. SASC și Planul de acțiuni pentru implementarea acesteia, servesc ca o strategie-cadru, care creează un mediu, ce permite autorităților publice centrale și locale să integreze adaptarea la schimbarea climei (ASC) și gestionarea riscurilor în strategiile existente și viitoare printr-o serie de acțiuni sectoriale și locale concrete, cum ar fi și **Strategia Națională pentru Dezvoltare Agricolă și Rurală (SNDAR)**.

Aceste documente sunt relevante pentru elaborarea Strategiei Naționale de Dezvoltare a Sectorului de Irigare prezentată în acest document, care va complementa și contribui nemijlocit la implementarea cu succes, inclusiv a SNDAR.

O relevanță deosebită în contextul acestui document de politică o prezintă dezvoltarea, în paralel, a angajamentului asumat de Republica Moldova vis-a-vis de dezvoltarea competitivității și modernizării sectorului agricol. Una dintre cele mai relevante modalități de asigurare a gestionării durabile a resurselor naturale în agricultură, este utilizarea practicilor moderne de administrare a terenurilor agricole și a apei pentru irigare. Aprobarea Legii nr. 171 din 9 iulie 2010, pentru crearea asociațiilor utilizatorilor de apă pentru irigare și transferul drepturilor de administrare de la stat la aceste asociații a sistemelor de irigare centrale în mod gratuit a fost benefică, dar pentru a fi implementată cu succes pe întreg teritoriul țării necesită suport în continuare și această strategie vine în sprijinul acesteia.

De asemenea, pe parcursul anilor, au fost adoptate și alte acte normative a Guvernului, prin care se recunoaște necesitatea resetării, reabilitării sectorului de irigare, de asemenea posibilitatea majorării suprafețelor pretabile pentru irigare până la 300.000 ha, în paralel cu diversificarea și producerea culturilor strategice cu valoare adăugată, solicitate de consumatori pe piața locală și internațională.

Acest angajament ambițios pentru dezvoltarea sectorului de irigare se bazează pe patru aspecte fundamentale: particularitățile sectorului de irigare; performanța actuală a sectorului agricol din Moldova; politica actuală în Moldova privind dezvoltarea sectorului de irigare; politica actuală relevantă a partenerilor de dezvoltare/UE.

Dezvoltarea durabilă a sectorului de irigare în lume, implică abordarea unui șir de provocări mai ample de dezvoltare agroalimentară durabilă. Aici, în special este relevantă instituirea unor sisteme de culturi durabile care să susțină modele de economie circulară, precum și dezvoltarea lanțurilor de producție cu valoare adăugată. În acest context, dezvoltarea sectorului de irigare va contribui esențial, la majorarea

productivității principalelor culturi agricole și care presupune în paralel dezvoltarea de bune practici agricole și sisteme alimentare durabile care să aducă beneficii economice, de mediu și sociale extinse pe termen mediu și lung.

Legislația și regulamentele Moldovei sunt pe deplin adaptate la Directiva Apelor a UE (2000/60/EC) (WFD) și cadrul regulatoriu corespunde acestei Directive și oferă ghidarea necesară pentru elaborarea Strategiei.

În context menționăm, că cadrul de reglementare privind folosirea apei pentru irigarea culturilor agricole în Republica Moldova constă dintr-o lege de bază – **Legea Apelor nr. 272/2011**, precum și o lege de conexiune directă – **Legea nr. 171/2010 cu privire la asociațiile utilizatorilor de apă pentru irigații**.

Totodată, există un număr impresionant de alte legi care au aplicare directă sau indirectă în sector: Codul funciar nr. 828/1991; Legea nr. 1515/1993 privind protecția mediului înconjurător; Legea nr. 272/1999 cu privire la apa potabilă; Legea nr. 1102/1997 cu privire la resursele naturale; Legea nr. 1440/1995 cu privire la zonele și fâșiile de protecție a apelor râurilor și a bazinelor de apă; Legea nr. 1402/2002 privind serviciile publice de gospodărie comunală; Legea nr. 303/2013 privind serviciul public de alimentare cu apă și canalizare; Titlul VIII al Codului Fiscal privind taxele pentru utilizarea resurselor naturale; Codul Contravențional (articolele 109-113, 143-146, 156, 170-176); Legea nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului, precum și în alte acte normative ce vizează valorificarea și gestionarea resurselor de apă și sol.

De asemenea, există și o largă varietate de legi și hotărâri de Guvern ce reglementează domenii conexe irigațiilor. Actele legislative și normative, aplicabile folosirii apei pentru irigarea culturilor agricole, sunt enumerate în documentul de bază a Strategiei cu titlu neexhaustiv.

În contextul conformării prevederilor Legii nr. 86/2014 privind evaluarea impactului asupra mediului (EIM), au fost evaluate și analizate toate activitățile propuse în cadrul Strategiei, dacă (nu) fac obiectul al EIM, având în vedere activitățile incluse în Anexa 1 și Anexa 2 la legea menționată (vezi *Tabel de evaluare* anexat).

În rezultat, s-a stabilit, că activitățile planificate **nu sunt supuse în mod obligatoriu evaluării impactului de mediu** (nu fac obiectul Legii nr. 86/2014, Anexa 1), însă 4 din 12 obiective presupun activități, pentru care *trebuie stabilită necesitatea efectuării evaluării impactului asupra mediului* (fac obiectul Legii nr. 86/2014, Anexa 2):

Obiectiv strategic	Activitatea planificată	Activități de referință (Legea nr. 86/2014, Anexa 2)
4. Majorarea suprafețelor de teren irigat pînă la 300 mii ha, atît din contul SCI reabilitate, cît și al celor construite noi și irigare la scară mică (pînă la finele anului 2030)	Reabilitarea sistemelor centralizate de irigare (SCI)	1. Agricultură și acvacultură a) Managementul resurselor acvatice pentru agricultură, inclusiv irigarea și desecarea solului (100 ha și mai mult)
	Construcția SCI noi	1. Agricultură și acvacultură a) Managementul resurselor acvatice pentru agricultură, inclusiv irigarea și desecarea solului (100 ha și mai mult)

Obiectiv strategic	Activitatea planificată	Activități de referință (Legea nr. 86/2014, Anexa 2)
	Reabilitarea sistemelor centralizate de desecare (SCD)	1. Agricultură și acvacultură a) Managementul resurselor acvatice pentru agricultură, inclusiv irigarea și desecarea solului (100 ha și mai mult)
5. Dezvoltarea capacităților și folosirea infrastructurii apeductelor existente și pentru scopuri de irigare	Construcția conductelor secundare	10. Infrastructură j) Instalații de apeducte pe distanțe lungi (magistrale de 5 km și mai mult)
6. Asigurarea alimentării a râurilor mici și lacurilor de acumulare interne cu apă pentru irigare din Nistru, Prut și Dunărea (I. Cahul)	Asigurarea alimentării cu apă a râului Cubolta din Nistru	10. Infrastructură j) Instalații de apeducte pe distanțe lungi (magistrale de 5 km și mai mult) m) Lucrări de transfer al resurselor de apă între bazine fluviale
	Asigurarea alimentării cu apă a râului Cainar din Nistru	10. Infrastructură j) Instalații de apeducte pe distanțe lungi (magistrale de 5 km și mai mult) m) Lucrări de transfer al resurselor de apă între bazine fluviale
	Asigurarea alimentării cu apă a râurilor Răut, Ciuhur și Cainar din Nistru	10. Infrastructură j) Instalații de apeducte pe distanțe lungi (magistrale de 5 km și mai mult) m) Lucrări de transfer al resurselor de apă între bazine fluviale
	Asigurarea alimentării cu apă a râurilor mici din Prut	10. Infrastructură g) Baraje și alte instalații destinate să rețină apa sau să o depoziteze pe termen lung (cu o capacitate de la 1 mln la 10 mln m ³) j) Instalații de apeducte pe distanțe lungi (magistrale de 5 km și mai mult) m) Lucrări de transfer al resurselor de apă între bazine fluviale
11. Asigurarea protecției împotriva inundației a 90 localități și 61,7 mii	Protecția împotriva inundației a 90 localități și 61,7 mii ha teren agricol	10. Infrastructură f) Lucrări de canalizare și de regularizare a inundațiilor

De menționat, că activitățile planificate, pentru care trebuie stabilită necesitatea efectuării evaluării impactului asupra mediului la etapa de proiectare în viitor, se referă conform Anexei 2 la Legea nr. 86/2014 la:

1. Agricultură și acvacultură:

a) Managementul resurselor acvatice pentru agricultură, inclusiv irigarea și desecarea solului (100 hectare și mai mult)

10. Infrastructură:

f) Lucrări de canalizare și de regularizare a inundațiilor

g) Baraje și alte instalații destinate să rețină apa sau să o depoziteze pe termen lung (cu o capacitate de la 1 milion la 10 milioane de metri cubi)

j) Instalații de apeducte pe distanțe lungi (magistrale de 5 km și mai mult)

m) Lucrări de transfer al resurselor de apă între bazine fluviale.

f) impactul posibil semnificativ asupra mediului, inclusiv asupra sănătății populației, ca urmare a implementării Strategiei

Deși dezvoltarea sectorului de irigare la scară națională va avea un impact pozitiv socio-economic și asupra mediului, există unele riscuri potențiale, care pot fi și trebuie minimizate și evitate prin respectarea măsurilor adecvate.

În context menționăm, că datele generalizate pentru perioada anilor 1970-2020 în afara de o eficacitate înaltă, irigarea a generat și un șir de probleme ecologice, în special legate de folosirea irațională a resurselor de apă și energie, calitatea apei și degradarea solurilor irigate ș.a.

Drept exemplu, gradul de modificare a proprietăților cernoziomurilor irigate depinde de calitatea apei și durata irigației. Irigarea cu apă de calitate (fl. Dunărea, fl. Nistru, r. Prut) poate conduce la unele modificări: redistribuirea sărurilor solubile pe profilul solului; tasarea slabă a stratului arat cu formarea crustei irigaționale; creșterea nivelului apelor freatice ș.a. Însă, aceste schimbări pot fi prevenite sau diminuate prin respectarea recomandărilor în uz.

Irigarea cu apă din surse locale, cu grad sporit de mineralizare și compoziție chimică necorespunzătoare, provoacă schimbări negative, deseori ireversibile, ale însușirilor solurilor. Acestea se manifestă prin: salinizarea și alcalizarea secundară; degradarea structurii și reducerea spațiului lacunar; creșterea densității aparente și micșorarea permeabilității pentru apă; formarea orizontului slitizat; majorarea gradului de gonflare și rezistenței la penetrare. Schimbările în proprietățile chimice și fizice ale solurilor conduc la micșorarea capacității de producere cu 25-50%.

Măsura principală de prevenire a degradării solurilor irigate constă în utilizarea doar a apelor ce corespund cerințelor de calitate. Se exclud din uz apele mineralizate, cu compoziție chimică nefavorabilă. Pe solurile cernoziomice se aplică doar irigarea de completare în fazele critice de dezvoltare a plantelor ș.a.

Drept concluzie a evaluării activităților propuse pentru realizarea obiectivelor stabilite, s-au identificat potențialele probleme de mediu din zonele de intervenție, care sunt asociate cu următoarele activități:

- construcția și funcționarea infrastructurii de irigare (stații de pompare, magistrale, baraje, bazine de acumulare ș.a.):
 - impact asupra resurselor funciare și corpurilor de apă
 - amenințări la diversitatea biologică locală
 - sănătatea și securitatea ocupațională
- gestionarea și utilizarea resurselor de apă
 - epuizarea resurselor
 - impact asupra ecosistemelor acvatice
 - poluarea apei
 - degradarea obiectelor acvatice
- irigarea culturilor agricole/agricultura irigată

- degradarea solurilor (eroziunea, dehumificarea, destructurarea, tasarea, salinizarea, poluarea etc.)
- poluarea apelor
- generarea deșeurilor
- sănătatea și securitatea ocupațională
- Altele.

De menționat, că toate activitățile planificate vor fi anticipate de evaluări de mediu individuale, specifice proiectelor concrete.

g) termenul de elaborare și metoda de aprobare a Strategiei

Elaborarea *Strategiei de Dezvoltare a Sectorului de Irigare 2030* a fost inițiată prin adoptarea Hotărârii Parlamentului nr. HP122/2020 din 09.07.2020 privind instituirea Comisiei speciale pentru elaborarea Strategiei. Activitățile principale de elaborare a documentului de politică au fost inițiate în decembrie 2020 cu selectarea grupului de experți și desfășurarea primelor consultări cu părțile interesate.

În prezent, la data completării prezentei Informații, documentul Strategiei în versiunea prefinală este în process de consultări cu părțile cointeresate – autoritățile publice de nivel central, regional și local, instituțiile științifice și organizațiile ramurale, asociațiile utilizatorilor de apă, agricultorii, precum și parteneri internaționali de dezvoltare.

În conformitate cu prevederile HP122/2020 (Art. 2), Comisia specială urmează să prezinte Strategia Parlamentului pentru aprobare.

3) Informații privind teritoriul afectat:

a) stabilirea teritoriului afectat

Implementarea activităților prevăzute în Strategie va fi în limitele unităților administrativ-teritoriale ale Republicii Moldova, preponderent pe terenurile agricole existente, pretabile pentru irigare, precum și pe terenurile fondului apelor. Amplasarea teritoriilor concrete va fi stabilită la etapa studiilor de fezabilitate și preproiect conform obiectivelor.

Important de menționat, că activitățile planificate exclud intervențiile pe sectoare din fondul ariilor naturale protejate de stat și alte ecosisteme naturale sensibile.

b) principalele caracteristici și probleme de mediu din teritoriul afectat

Principalele probleme de mediu din zonele de intervenție sunt asociate activităților agricole, gestionării resurselor de sol și apă.

Ca consecință a schimbărilor climatice, secetele devin tot mai frecvente și severe pe întreg teritoriul Republicii Moldova, afectând tot mai des culturile agricole, micșorând productivitatea sau distrugând în totalitate roada, diminuând considerabil competitivitatea producătorilor agricoli.

Drept exemplu, poate servi și anul 2020, când țara a trecut printr-o secetă severă, care într-un final, a afectat în lanț, practic, toate domeniile economiei naționale, și în special sectorul agroalimentar. Evoluțiile climaterice din anul curent au scos în vileag problema irigațiilor terenurilor agricole – măsură prioritară pentru adaptarea sectorului la condițiile schimbărilor climatice și globale de mediu.

În prezent, sectorul de irigare existent, nu face față cerințelor agricultorilor.

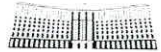
Conform unor studii, pentru obținerea recoltelor relativ stabile, în condițiile Republicii Moldova, sunt necesare precipitații anuale în mărime de 750-800 mm, față de 300-400 mm reale. În cazul insuficienței acestora, devin absolut necesare sistemele de irigare, care vor asigura cu cantitatea necesară de apă marea majoritate a sectorului. Potrivit analizelor făcute, pentru asigurarea securității alimentare a țării, este necesară obținerea unor recolte stabile pe o suprafață de 300 mii hectare de terenuri irigabile, dar conform datelor disponibile, în 2020 s-au irigat doar 7 mii ha prin intermediul Sistemelor Centralizate de Irigare (SCI) din totalul de aproximativ 200 mii ha din aria de deservire a SCI/amenajate pentru irigare...

Surse de apă calitativă și terenuri pretabile pentru irigare disponibile, dar nevalorificate, în plin potențial la moment.

Sursele principale de apă pentru irigare: Nistru, Prut, râulețele mai mici, bazinele de acumulare (lacurile, iazurile) per total dispun de cantități suficiente pentru a asigura necesarul de apă pentru irigare pentru întreaga suprafață de terenuri estimate irigabile de 300 mii hectare. Dar în practică, această cantitate, nu este disponibilă proporțional în perioada critică pentru irigare, a culturilor strategice.

Din aceste considerente, este foarte important, de a lua în calcul disponibilitatea și utilizarea eficientă a resurselor de apă existente, cât și posibilitatea de a dezvolta capacități de reținere și acumulare a apei, în rezervoare noi alternative din interiorul țării, în sezonul când sunt ploi din abundență, în acest fel rezolvând/diminuând parțial și problema pericolului de inundații, fiind propuse spre implementare măsuri și acțiuni, care vor asigura/crește competitivitatea sectorului.

Aureliu Overcenco,
membru grupului de experți

Parlamentul

Republicii Moldova

Evaluarea conformării prevederilor Legii nr. 86/2014 privind EIM în cadrul activităților pentru realizarea obiectivelor propuse

Obiectiv	Denumirea activității	Conformarea cu Legea nr. 86/2014	
		Anexa 1 Activitățile planificate supuse în mod obligatoriu evaluării impactului asupra mediului	Anexa 2 Activitățile planificate pentru care trebuie stabilită necesitatea efectuării evaluării impactului asupra mediului
1. Pregătirea cadrelor în domeniul sectorului de irigare și fortificarea potențialului științific și de cercetare în domeniu	Pregătirea cadrelor; Fortificarea potențialului științific	n/a	n/a
2. Eficientizarea/fortificarea și optimizarea cadrului instituțional existent în sectorul de irigare	Optimizarea cadrului instituțional	n/a	n/a
3. Facilitarea accesului la apă pentru irigare prin îmbunătățirea/amendarea cadrului normativ;	Elaborarea/completarea cadrului normativ existent	n/a	n/a
3.1 Perfecționarea sistemului de subvenționare în vederea încurajării utilizatorilor de apă pentru a dezvolta infrastructura internă de acumulare și utilizare a apelor;	Completări la Regulamentul de subvenționare	n/a	n/a
3.2 Analiza taxe/tarifului la apa pentru irigare și evaluarea costurilor post modernizare	Crearea cadrului normativ	n/a	n/a
3.3 Stimularea asocierii utilizatorilor de apă pentru irigație, inclusiv facilitarea transmiterii SCI în folosința AUA	Cadrul normativ completat	n/a	n/a
4. Majorarea suprafețelor de teren irigat pînă la 300 mii ha, atît din contul SCI reabilite, cît și al celor construite noi și irigare la scară mică (pînă la finele anului 2030)	Reabilitarea SCI	n/a	1. Agricultură și acvacultura a) Managementul resurselor acvatice pentru agricultură, inclusiv irigarea și desecarea solului (100 hectare și mai mult)
	Construcția SCI noi	n/a	1. Agricultură și acvacultura a) Managementul resurselor acvatice pentru agricultură, inclusiv irigarea și desecarea solului (100 hectare și mai mult)
	Construcția sistemelor de irigare mică	n/a	n/a
	Reabilitarea sistemelor centralizate de desecare (SCD)	n/a	1. Agricultură și acvacultura a) Managementul resurselor acvatice pentru agricultură, inclusiv irigarea și

Obiectiv	Denumirea activității	Conformarea cu Legea nr. 86/2014	
		<i>Anexa 1</i> Activitățile planificate supuse în mod obligatoriu evaluării impactului asupra mediului	<i>Anexa 2</i> Activitățile planificate pentru care trebuie stabilită necesitatea efectuării evaluării impactului asupra mediului
			deseccarea solului (100 hectare și mai mult)
5. Dezvoltarea capacităților și folosirea infrastructurii apeductelor existente și pentru scopuri de irigare	Construcția infrastructurii terțiare și bazinelor de acumulare	n/a	n/a
	Construcția conductelor secundare	n/a	10. Infrastructura j) Instalații de apeducte pe distanțe lungi (magistrale de 5 km și mai mult)
6. Asigurarea alimentării a râurilor mici și lacurilor de acumulare interne cu apă pentru irigare din Nistru, Prut și Dunărea (I. Cahul)	Asigurarea alimentării cu apă a râului Cubolta din Nistru	n/a	10. Infrastructura j) Instalații de apeducte pe distanțe lungi (magistrale de 5 km și mai mult) m) Lucrări de transfer al resurselor de apă între bazine fluviale
	Asigurarea alimentării cu apă a râului Cainar din Nistru	n/a	10. Infrastructura j) Instalații de apeducte pe distanțe lungi (magistrale de 5 km și mai mult) m) Lucrări de transfer al resurselor de apă între bazine fluviale
	Asigurarea alimentării cu apă a râurilor Răut, Ciuhur și Cainar din Nistru	n/a	10. Infrastructura j) Instalații de apeducte pe distanțe lungi (magistrale de 5 km și mai mult) m) Lucrări de transfer al resurselor de apă între bazine fluviale
	Asigurarea alimentării cu apă a râurilor mici din Prut	n/a	10. Infrastructura g) Baraje și alte instalații destinate să rețină apa sau să o depoziteze pe termen lung (cu o capacitate de la 1 milion la 10 milioane de metri cubi) j) Instalații de apeducte pe distanțe lungi (magistrale de 5 km și mai mult) m) Lucrări de transfer al resurselor de apă între bazine fluviale

Obiectiv	Denumirea activității	Conformarea cu Legea nr. 86/2014	
		Anexa 1 <i>Activitățile planificate supuse în mod obligatoriu evaluării impactului asupra mediului</i>	Anexa 2 <i>Activitățile planificate pentru care trebuie stabilită necesitatea efectuării evaluării impactului asupra mediului</i>
	Pomparea apei la irigare pînă la bazin distribuitor	n/a	n/a
	Împădurirea fîșiiilor riverane de protecție a apelor rîurilor și bazinelor de apă	n/a	n/a
	Crearea AUAİ pe SCI propuse pentru reabilitare	n/a	n/a
7. Asigurarea condițiilor de utilizare a apelor reziduale pentru irigare	Fortificarea capacităților tehnologice ale stațiilor de epurare existente	n/a	n/a
	Proiectarea și construcția stațiilor noi în conformitate cu normele existente	n/a	n/a
	Intensificarea controlului și stabilirea responsabilităților în conformitate cu acte normative în vigoare	n/a	n/a
	Asigurarea respectării condițiilor sanitaro-ecologice de funcționare a stațiilor de epurare	n/a	n/a
	Promovarea și implementarea tehnologiilor industriale "prietenoase mediului", cu consum redus de resurse și poluanți	n/a	n/a
	Promovarea și implementarea tehnologiilor de epurare adecvate necesităților individuale ș.a.	n/a	n/a
	8. Asigurarea condițiilor de reținere/captare a apelor atmosferice pentru irigare; Reabilitarea și construcția bazinelor de acumulare a apei	Crearea bazinelor de acumulare a apei din precipitații	n/a
Reparația construcțiilor hidrotehnice ale bazinelor de acumulare		n/a	n/a
9. Formarea rezervelor de apă în sol prin promovare a udărilor de aprovizionare pentru formarea proviziei/rezervelor de apă în sol;	Promovare a udărilor de aprovizionare pentru formarea proviziei/rezervelor de apă în sol; Implementarea	n/a	n/a

Obiectiv	Denumirea activității	Conformarea cu Legea nr. 86/2014	
		Anexa 1 Activitățile planificate supuse în mod obligatoriu evaluării impactului asupra mediului	Anexa 2 Activitățile planificate pentru care trebuie stabilită necesitatea efectuării evaluării impactului asupra mediului
Implementarea tehnologiilor de conservare a apei în sol (inclusiv prin împădurire și aplicarea tehnologiilor conservative); Îmbunătățiri funciare	tehnologiilor de conservare a apei în sol (inclusiv prin împădurire și aplicarea tehnologiilor conservative); Îmbunătățiri funciare;		
10. Sporirea randamentului producerii pe terenurile irigate implementând tehnologiile avansate și durabile obținind sporul de roada conform celor mai bune practici cunoscute	Implementarea tehnologiilor avansate și durabile obținind sporul de roada conform celor mai bune practici cunoscute	n/a	n/a
11. Asigurarea protecției împotriva inundației a 90 localități și 61,7 mii	Protecția împotriva inundației a 90 localități și 61,7 mii ha teren agricol	n/a	10. Infrastructura f) Lucrări de canalizare și de regularizare a inundațiilor
12. Monitorizarea și gestionarea rațională a resurselor de apă pentru irigare	Elaborarea documentului normativ național privitor la parametrii de calitate a apei folosite în irigare, incl. în funcție de sursa de apă, sol irigat, exploatațiile agricole, agrotehnica ș.a.	n/a	n/a
	Acreditarea unităților de laborator de investigații în domeniile apă pentru irigare și solul irigat	n/a	n/a
	Actualizarea și ajustarea rețelei naționale de monitoring al apelor de suprafață și solurilor irigate	n/a	n/a
	Dezvoltarea, reglementarea și aplicarea metodelor de evaluare adecvată a resurselor de apă disponibile, inclusiv în funcție de sezon, locație, sursă etc.	n/a	n/a
	Actualizarea inventarului surselor de apă pretabilă pentru scopuri de irigare	n/a	n/a
	Efectuarea cercetărilor pedologice în vederea aprecierii stării de calitate a	n/a	n/a

Obiectiv	Denumirea activității	Conformarea cu Legea nr. 86/2014	
		Anexa 1 <i>Activitățile planificate supuse în mod obligatoriu evaluării impactului asupra mediului</i>	Anexa 2 <i>Activitățile planificate pentru care trebuie stabilită necesitatea efectuării evaluării impactului asupra mediului</i>
	solurilor irigate (pe categorii de pretabilitate)		
	Instituirea (reconstituirea) serviciului de monitoring pedo- și hidro-ameliorativ al fondului irigațional la scară națională	n/a	n/a
	Implementarea și promovarea aplicării tehnologiilor inteligente în gestionarea resurselor de apă și fondului irigațional (incl., SIG, teledetectie etc.)	n/a	n/a
	Decentralizarea gestionării apei prin transmiterea către autoritățile de gestionare a bazinelor hidrografice a anumitor funcții în domeniul acvatic în limitele acestor bazine	n/a	n/a
	Fortificarea controlului și asigurarea respectării condițiilor de folosire a apei și solului în irigare	n/a	n/a
	Dezvoltarea și implementarea mecanismelor de informare/avertizare privind gestionarea adecvată a irigației, starea actuală a rezervelor și pronostic, de luare a deciziilor etc.	n/a	n/a
	Dezvoltarea Sistemului Informațional Automatizat "Cadastrul de Stat al Apelor"	n/a	n/a